

Դանիել Վարուժան

Ո՛վ լալագե

Կը հիշե՞ս, ո՛վ Լալագե.

Ես քեզի հետ, ծանր ամիսին հրդուրյանդ,

Այգիիս մեջ ման եկա

Պըտղաբերձ օր մը աշնան:

Մայրամուտին շողերուն տակ դալկահար

Ծառերն էին ոսկեճույլ:

Եվ ողկույզներն աչքերու պես հրրեղեն

Քաղցրություններ կը ծորեին հողին վրա:

Օ՛, իմ այգիս, օ՛, իմ այգիս կուրքի՛ մեջ...

Հարյուրավոր ժիր գերիներըս հրլու՛

Երկայնքն ի վեր ցանկերուն՝

Կը կըթեին սարբինան.

Եվ կողովներն հյուսված էին հրաշագեղ

Մայրամուտի ոսկեառէջ նշույլներով...

Անապատի անձանոթ երգ մը՝ շուրթին,

Եթովպոսիին խընձորենին կը թոթվեր

Ծիծերն ի վար, գոգին մեջ:

Հոն, տըղաներ խառնաժին՝

Կանանչացած, լեղակե թուխ ձեռքերով՝

Կը ժողվեին ընկույզներ:

Անդին բլուրեն վար, դեպ Քաղաքը, ճորնշուն,

Մեծղի եզներ, որոնց եղջյուրն այգեպանն

Որթատունկի սաղարթներով է պսակեր,
Կը քաշեին սայլերն ամբողջ բեռնաբարձ
Ողկույզներու դեզերով
Եվ ալիքով գինիի:
Եվ փարշին մեջ, աղբյուրներուն վրա բոլոր
Տերևներ լյո՛ղ, տերևներ լյո՛ղ կու գային...

Արդ հիշեցի՞ր դուն այն օրն, ո՛վ Լալագե,
Ակոսներու և կողերուդ ընդմեջեն,
Այն ծանր ամիսն հղությանդ,
Կ'անցներ ալիքն հողին հորդող ույժերուն:
Արեգակի արյունին նուռն էր՝ ծոցիդ
Մեջ հասունցած: Բուներն ի վար ծառերուն
Կը ծորեին շիթ առ շիթ
Հույզերը՝ նման արցունքի:
Քու համբուրված մարմինի պես ծանրակիր
Հողն էր թըրջված, էր կաշուն
Քաղցուներով և մեղրով:
Անուշաբույր իր բեռին տակ կը կըքեր
Դեղձենին քե՛զ նըմանակ,
Քու ծիծերուդ նըմանակ
Ողկույզներն այն լեցուն էին՝ ապագա
Ծիծաղներով, ցընծությունով ու կայթով:
Ու իրիկունն այն՝ կ'ուտեր կո՛ւրծքը հողին...
Հընձաններուն քովեն անցանք մենք դյութված
Խազմուզին բարկ բուրումեն:
Գերուհիներ, պարեգոտնին հանգրըճած
Մինչև իրենց պորտին տակ,
Կը կոխեին խաղողն ասոք՝ թըրջելով
Մինչև իրենց պորտին տակն, ո՛վ Լալագե:
Վայրաձրփիկ մազերնուն ծայրը համակ
Կը ներկրվեր բոսորագեղ հույզին մեջ
Եվ քովն իրենց՝ հընաբույր լայն կարասներ

Նվիրագործված ամեն տարի, ծոցիդ պես,
Լեցո՛ւն էին գինիներով – ծոցիդ պես–
Լեցուն շողո՛վ, հաղթանակո՛վ, բերկրանքո՛վ,
Հավերժակա՛ն կյանքերով:
Հետըդ անցանք ծիծաղներու, երգերու
Մեջնն առույգ, գոր աշխատող հոգիներ
Կը պողպակային տերևներուն ներքենն.
Ու բուրումներն աշունին
Կը հասնեին մինչև աստղերն արծարծուն.
Ու այգին, լի պըտուղներով բազմազան,
Կարծես կ'այրեր, կը ծավալեր խունկ մ'անույշ
Վա՛րը, մինչև Քաղաքին վրա հեթանոս,
Քաղաքի՛ն վրա որ միշտ, տոնի խրախի մեջ,
Կը սպառեր հողն ու ավիշները հողին:
Այն ատեն (թույլ կու տա՞ս ինձ
Խոստովնիլ, Լալագե՛)
Ես ունեցա ընդվըգումներ արյունի:
Ու ցանկացա արեգակին, հողին պես
Ուռճացրնել ինձ մերձեցող ամե՛ն հունտ.
Ու – Թո՛ւյլ տուր ինձ խոստովանիլ, Լալա՛գե–
Երբ դուն անդին՝ կարկառուն նուրը ծառեն
Կը քաղեիր, ու հետո
Կը խաճնեիր լիաբերան հեշտանքով
Անոր բոսոր մարգրիտներուն շարքն անույշ՝
Ես ասդին թուխ Եթովպուհին – որ ջլեբաց՝
Հրնձանին մեջ կը ճըմլեր կուզն –
Համբուրեցի՛... բռնած հրնդիկ ծամերեն
Պառկեցուցի ժրպտագին գլուխը կուրծքիս,
Եվ հեշտաբո՛ւրն շրթներով, Լալագե՛,
Համբուրեցի՛...

... Բայց դուն ինչո՞ւ կ'արտասովես:
Այն հեռավոր աշունին

Բուրումներուն մատնըչոթյանը համար,
Ո՛վ աշնագեղ Լալագե,
Արտասվել չա՛րժեր այսօր: